

НАУКОВИЙ ВІСНИК
Ужгородського університету

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА

**СОЦІАЛЬНА
РОБОТА**

Випуск 1 (40)

2017

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 1(40)

Ужгород – 2017

ISSN 2524-0609

УДК 371; 378; 364

Науковий вісник Ужгородського університету.

Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2017. – Випуск 1 (40)

Редакційна колегія

Головний редактор:

Козубовська І.В. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та педагогіки вищої школи, ДВНЗ «УжНУ»

Заступник головного редактора:

Бартош О.П. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціології і соціальної роботи, ДВНЗ «УжНУ»

Відповідальний за випуск:

Опачко М.В. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, ДВНЗ «УжНУ»

Члени редколегії:

Козловська І.М. доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, ДВНЗ «УжНУ»

Староста В.І. доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, ДВНЗ «УжНУ»

Шандор Ф.Ф. доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології і соціальної роботи, ДВНЗ «УжНУ»

Букач М.М. доктор педагогічних наук, професор, Миколаївський національний університет ім.В.О.Сухомлинського

Мешко Г.М. доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет ім.В.Гнатюка

Поліщук В.А. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, Тернопільський національний педагогічний університет ім.В.Гнатюка

Товканець Г.В. доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти, Мукачівський державний університет

Кіш Янош, доктор психології, професор, Дебреценський університет, Угорщина

Норман Джудіт, доктор соціальної роботи, професор, Університет Брігам Янг, США

Рецензенти:

Кондрацька Л.А. доктор педагогічних наук, професор

Остапчук Ю.О. доктор політичних наук, професор

Адреса редакції:

88017, м.Ужгород, вул.Університетська, 14, факультет суспільних наук, кімн.218,

тел.: +38 (0312) 64-03-14, e-mail: f-susp@uzhnu.edu.ua

Офіційний сайт збірника: <http://libuzhnu.brinkster.net/cat4.aspx?seria=6>

Засновник і видавець збірника наукових праць – Ужгородський національний університет.

Адреса: 88000, м.Ужгород, вул.Підгірна, 46.

Збірник наукових праць видається з березня 1998 р., виходить двічі на рік.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 р.

Збірник наукових праць перереєстровано як друковане періодичне видання, включене до переліку наукових фахових видань України, галузі науки – педагогічні, що затверджений Наказом МОН України від 09.03.2016 р. № 241 (додаток 9, позиція 78).

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №6 від 23 травня 2017 року

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»**

**SCIENTIFIC HERALD OF
UZHHOROD UNIVERSITY**

ISSN 2524-0609

Series

PEDAGOGY

SOCIAL WORK

Collection of Scientific Works

Issue 1 (40)

Uzhhorod – 2017

ISSN 2524-0609
УДК 371; 378; 364

Scientific Herald of Uzhhorod University.
Series: «Pedagogy. Social Work». – 2017. – Issue 1 (40)

Editorial Board

Editor-in-Chief:

Kozubovska Iryna. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department of Pedagogy and Pedagogy of Higher School, Uzhhorod National University

Deputy of Editor-in-Chief:

Bartosh Olena. Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Sociology and Social Work Department, Uzhhorod National University

Editor of the issue:

Opachko Magdalyna. Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Pedagogy Department, Uzhhorod National University

Members of Editorial Board

Kozlovskaya Iryna. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Pedagogy Department, Uzhhorod National University
Starosta Volodymyr. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Pedagogy Department, Uzhhorod National University

Shandor Fedir. Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Head of Sociology and Social Work Department, Uzhhorod National University

Bukach Mykola. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Mykolaiv National University named after V. Sukhomlynsky

Meshko G.M. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Gnatyuk

Polishchuk Vira. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Social Pedagogics and Social Work Department, Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Gnatyuk

Tovkanets Ganna. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department of Pedagogy and Methodology of Pre-school and Primary Education, Mukachevo State University

Kiss Janos. Doctor of Psychology, Professor, University of Debrecen, Hungary

Norman Judith. Doctor of Social Work, Professor, Brigham Young University, the USA

Reviewers:

Kondratska L.A. Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ostapiec Yu.O. Doctor of Political Sciences, Professor

Editorial address:

88017, Uzhhorod, Universitetska str., 14, Faculty of Social Sciences, room 218,
tel.: +38 (0312) 64-03-14, e-mail: f-susp@uzhnu.edu.ua

Official website: <http://libuzhnu.brinkster.net/cat4.aspx?seria=6>

Founder and publisher of collection of scientific articles – Uzhhorod National University.

Address: 88000, Uzhhorod, Pidhirna str., 46.

The series of scientific articles has been published since March 1998, is published twice a year.

State registration certificate series KV № 7972 dated by October 9, 2003

Collection of scientific articles is re-registered as a printed periodical edition, included in the list of scientific professional editions of Ukraine, the field of science – Pedagogy, approved by the Order of Ministry of Education of Ukraine dated by 09 March 2016, № 241 (annex 9, position 78).

Recommended to publication by the Scientific Council of Uzhhorod National University,
record №6 from 23 May, 2017

ЗМІСТ

Афанасьєв Дмитро, Сойма Наталія, Сопко Руслана. ЗАЛУЧЕННЯ ДЕЗАДАПТОВАНОЇ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ	11
Бартош Олена. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ У ПІДГОТОВЦІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З «ДІТЬМИ ГРУПИ РИЗИКУ» У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	14
Басай Надія. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	19
Білик Олександр. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПОБУДОВАНОГО НА ЗАСАДАХ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ	23
Бондар Тамара. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА КАНАДИ: ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ	27
Борщ Костянтин, Ляшко Мар'яна. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНИХ ЖІНОК	31
Брюханова Тетяна, Малахова Жанна. ВИКОРИСТАННЯ СПОРТИВНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В ОРГАНІЗАЦІЇ УЧБОВИХ ЗАНЯТЬ В УМОВАХ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	35
Будяньський Дмитро. НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗДОБУТКІВ РИТОРИКИ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ РИТОРИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	38
Булеза Богдана. ГОТОВНІСТЬ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ – ЖЕРТВАМИ НАСИЛЬСТВА	42
Вархолик Галина. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОШУК В ПРОЦЕСІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ЯПОНІЇ	45
Герлянд Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНИХ ПТНЗ	48
Гіптерс Зінаїда. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД	51
Главацька Ольга. ВПЛИВ БАТЬКІВСЬКОЇ СІМ'Ї НА ГЕНДЕРНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	55
Годованець Наталія, Леган Вікторія. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	60
Голова Наталія. ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФРАНЦІЇ	63
Горленко Валентина. НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	67
Горобець Ольга, Горобець Сергій. ВОСПИТАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР РЕШЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	74
Гусак Людмила, Гулівата Інна. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ	78
Дідо Наталія. ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК ВЕДЕННЯ ДІЛОВОГО ЛИСТУВАННЯ	81
Добровольська Катерина. МЕДИЧНІ СИМУЛЯТОРИ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ	84
Добровольська Наталія. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІМ МЕНЕДЖЕРАМ	88
Довмантович Наталія. ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	92
Єпіхіна Марина, Курило Наталія. ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ НАРОДОЗНАВСТВА	96
Желанова Вікторія. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ	101
Івашук Олена, Юрій Раїса. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З БІОФІЗИКИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	104
Іконнікова Марина. КАР'ЄРООРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ	107
Ісаєва Ілона. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НІМЕЧЧИНИ ВИЩОЇ ЛАНКИ	111
Канюк Олександра. ПРО РOLЬ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	115
Карасьова Лариса. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ	118

Кацьора Олександр, Кацьора Андріана. ОКРЕМІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	121
Кисленко Дмитро. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ)	125
Кіш Надія. МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	129
Козубовська Ірина, Байбакова Ольга. ІДЕЇ УТИЛІТАРИЗМУ В РОЗВИТКУ ОСВІТИ США.....	133
Козубовська Ірина, Данко Дана. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ	136
Корчинська Наталія. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДІ В ТУРЕЧЧИНІ	139
Левицька Наталія. НЕГАТИВНІ ТА ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У НІМЕЧЧИНІ	143
Лешук Галина. РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	146
Логвиненко Тетяна. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ КОНСОРЦІУМІВ	149
Маляр Любов. ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ГІМНАЗІЙНОЇ МОЛОДІ ЗАКАРПАТТЯ В 20-30-х рр. ХХ ст. ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	153
Мешко Галина. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	157
Молчанова-Долінко Валерія. СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПОЛІХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	162
Мосейчук Юрій. СИСТЕМНИЙ ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ РОЗВІДКИ.....	164
Мосіюк Олександр, Мінгальова Юлія. LMS MOODLE ЯК ПРОГРАМНА СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНФОРМАЦІЙНИМ ТЕХНОЛОГІЯМ.....	168
Москалюк Оксана. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ, СУПЕРЕЧНОСТЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ	172
Нишак Іван. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	175
Новицька Людмила, Левчук Олена. СТАН МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ АГРАРНИХ ВНЗ	179
Новицька Інеса. ПОЕТАПНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАДАЧ.....	183
Новосад Крістіна. СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ.....	187
Овод Юлія. ДО ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОЇ БЕЗДОГЛЯДНОСТІ В УКРАЇНІ.....	190
Онищук Анжела. ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	193
Опачко Магдалина. КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА.....	197
Палецька-Юкало Антоніна. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	202
Палінчак Вероніка. АМЕРИКАНСЬКИЙ СТИЛЬ МЕНЕДЖМЕНТУ	207
Пилипишин Олег, Бондаренко Сергій. «ЄВРОПЕЙСЬКА КУЛЬТУРА»: ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ-МЕДИКАМ.....	210
Пинзеник Олена. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СФЕРІ «ПРИРОДА» МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	213
Повідайчик Оксана, Повідайчик Михайло. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	216
Поліщук Віра, Богуцька Анастасія, Пришляк Оксана. МЕТА І ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ВІКУ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.....	219
Попадич Олена. ДОСЛІДНИЦЬКЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ФУНКЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	223
Попович Анна. СОЦІАЛЬНІ БАР'ЄРИ ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ.....	227
Почтовюк Світлана. ДЕЯКІ ДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ	230
Рабійчук Сергій. ПОКАЗНИКИ ЦІННОСТІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....	233
Райковська Галина. ІНЖЕНЕРНО-ГРАФІЧНА ОСВІТА ДЛЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	235

Рашевська Наталя. МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	238
Рідкодубська Анна. ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	242
Розлуцька Галина. ПІДГОТОВКА ДУХОВЕНСТВА В УМОВАХ МУКАЧІВСЬКОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ ШКОЛИ	245
Савка Ірина. ВПРОВАДЖЕННЯ ВИБІРКОВИХ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ	249
Сваричевська Анжела. ІСТОРИКО-РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЇ ЯК САМОСТІЙНОЇ ГАЛУЗІ НАУКОВИХ І ОСВІТНІХ ЗНАНЬ	252
Середа Ірина. ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОЗДОРОВЧА АЕРОБІКА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТИПУ ІМ. В. ГНАТЮКА В УМОВАХ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	256
Сідун Мар'яна. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ШКІЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ	259
Сікалюк Анжела. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	262
Слозанська Ганна. РОЛІ ФАХІВЦЯ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	265
Сніцар Інна. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИБІР ФОРМ І МЕТОДІВ РОБОТИ З РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	269
Степчук Надія. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	272
Стефанишин Катерина. РОБОТА НАД ПРИЙМЕННИКОМ У 5 КЛАСІ ЯК ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ДО УСВІДОМЛЕННЯ ЙОГО КОМУНІКАТИВНОЇ РОЛІ У СТРУКТУРІ МОВЛЕННЯ	276
Стойка Олеся. ВИЩА ОСВІТА США ТА УКРАЇНИ: ВІДМІННІ ТА СПІЛЬНІ РИСИ	280
Тимошенко Володимир. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	284
Ткачов Артем. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО ЗДІБНИХ І ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	287
Товканець Ганна. ЗАКОНОМІРНОСТІ І ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	291
Трубачева Світлана, Черноус Оксана. ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАПРЕДМЕТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ	295
Фельцан Інна. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У ЄВРОПІ	299
Ференчук Ірина. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ	302
Фізеши Октавія. ПОЧАТКОВА ОСВІТА ЗАКАРПАТТЯ У 50-80-ИХ РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ	306
Шеремета Людмила, Мельник Тетяна. ФОРМУВАННЯ ОРФОЕПІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ	310
Шостачук Андрій, Шостачук Дмитро, Шмельова Тетяна. КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІНЖЕНЕРА-МЕХАНІКА: СИСТЕМНИЙ ПІХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ	313

CONTENTS

Afanasiev Dmytro, Soyma Nataliya, Sopko Ruslana. INVOLVING MALADJUSTED YOUTH TO THE VOLUNTEER WORK WITH THE ELDERLY	11
Bartosh Olena. BASIC DISCIPLINES IN THE TRAINING OF SOCIAL WORKERS FOR THE WORK WITH «AT RISK CHILDREN» IN GREAT BRITAIN	14
Basai Nadiia. MEANS OF COMPETENCE-BASED TEACHING FOREIGN LANGUAGES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS	19
Bilyk Oleksandr. PECULARITIES OF THE EDUCATIONAL PROCESS BUILT ON THE PRINCIPLES OF SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE FORMATION FOR FUTURE TECHNICIANS-ELECTRICIANS	23
Bondar Tamara. INCLUSIVE EDUCATION IN CANADA: TERMS AND CONCEPTS	27
Borshch Kostyantyn, Lyashko Maryana. GENDER STEREOTYPES AS A SOCIAL PROBLEM OF MODERN WOMEN	31
Bryukhanova Tetyana, Malakhova Zhanna. USING A SPORTS-ORIENTED APPROACH IN THE ORGANIZATION OF SCHOOL LESSONS IN CONDITIONS OF PERSONALLY-ORIENTED PHYSICAL EDUCATION	35
Budyanskiy Dmitro. DIRECTIONS FOR USE OF THE RHETORIC ACHIEVEMENTS IN THE DEVELOPMENT PROCESS OF THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT TEACHER'S RHETORICAL CULTURE	38
Buleza Bohdana. READINESS OF SOCIAL WORKERS FOR MEDICAL-SOCIAL WORK WITH CHILDREN – VICTIMS OF VIOLENCE	42
Varkholyk Halyna. PEDAGOGICAL SEARCH IN THE ECOLOGICAL EDUCATION IN JAPAN	45
Gerliand Tetyana. USE OF INNOVATIVE TEACHING TECHNOLOGIES IN THE GENERAL EDUCATION PREPARATION THE FUTURE SKILLED WORKERS OF AGRICULTURAL VOCATIONAL TECHNICAL SCHOOLS	48
Hipters Zinaida. THEORY AND PRACTICE OF ECONOMIC EDUCATION OF CHILDREN IN THE UKRAINIAN FAMILY: RETROSPECTIVE VIEW	51
Hlavatska Olga. THE FAMILY INFLUENCE ON THE GENDER SOCIALIZATION OF THE MODERN YOUTH	55
Hodovanets Nataliia, Lehan Victoriia. BRIEF OVERVIEW OF INTERACTIVE METHODS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING	60
Golova Nataliya. PRICIPLES OF SOCIAL WORKERS TRAINING WHILE PREPARING FOR THE FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITY IN FRANCE	63
Horlenko Valentyna. NON-FORMAL EDUCATION AS A FACTOR FOR DEVELOPMENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCE OF TEACHERS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL FACILITIES	67
Gorobets Olga, Gorobets Sergiy. UPBRINGING THE POPULATION ECOLOGICAL CULTURE AS AN IMPORTANT FACTOR IN SOLVING ENVIRONMENTAL PROBLEMS	74
Husak Ludmyla, Hulivata Inna. THEORETICAL ASPECTS OF FORMATION OF MATHEMATICAL COMPETENCE OF FUTURE ECONOMISTS	78
Dido Nataliya. TO THE ISSUE OF DEVELOPMENT OF STUDENTS' BUSINESS LETTER WRITING SKILLS	81
Dobrovolska Kateryna. MEDICAL SIMULATORS AS A COMPONENT OF INNOVATIVE EDUCATION	84
Dobrovolska Natalya. THE USE OF GAME METHODS OF TRAINING IN TEACHING MATHEMATICAL DISCIPLINES TO FUTURE MANAGERS	88
Dovmantovych Nataliya. PROJECT ACTIVITIES AS A MEAN OF SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE DEVELOPING	92
Epikhina Maryna, Kurylo Natalia. THE FORMATION OF BASIS OF PATRIOTIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN BY MEANS OF ETHNOLOGY	96
Zhelanova Victoria. FORMATION OF COMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTER SPECIALISTS IN DOCUMENTATION AND INFORMATION ACTIVITY: PEDAGOGICAL TOOL	101
Ivashchuk Olena, Yurii Rayisa. A METHODOLOGY FOR CONDUCTING A TEST CONTROL OF KNOWLEDGE OF BIOPHYSICS IN THE PREPARATION OF FUTURE DOCTORS	104
Ikonnikova Maryna. CAREER-ORIENTED APPROACH IN THE THE PROCESS OF PHILOLOGISTS' TRAINING	107
Isaieva Ilona. PROFESSIONAL TRAINING OF SENIOR EXECUTIVE PERSONNEL OF FEDERAL POLICE OF GERMANY	111
Kanyuk Oleksandra. TO THE ISSUE OF ROLE OF SPEECH COMPETENCE IN THE FORMATION OF CULTURE OF FOREIGN PROFESSIONAL COMMUNICATION OF FUTURE SOCIAL WORKERS	115

Karasyova Larysa. PEDAGOGICAL TERMS OF FORMATION OF INFORMATION AND ANALYTICAL COMPETENCE OF FUTURE NATIONAL SECURITY SPECIALISTS IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING	118
Katsora Oleksandr, Katsora Andriana. PARTICULAR ASPECTS OF SOCIAL-LEGAL PROTECTION OF ORPHANS AND CHILDREN DEPRIVED OF PARENTAL CARE IN UKRAINE	121
Kyslenko Dmytro. THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGY IN EDUCATION OF FUTURE PROFESSIONALS SECURITY ACTIVITIES (THEORETICAL ASPECTS).....	125
Kish Nadiia. INTERCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS AS PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS	129
Kozubovska Iryna, Baybakova Olga. IDEAS OF UTILITARIANISM IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE USA.....	133
Kozubovska Iryna, Danko Dana. FORMATION OF READINESS OF FOREIGN STUDENTS-PHYSICIANS FOR THE INTERCULTURAL COMMUNICATION	136
Korchynska Natalia. GENERAL CHARACTERISTICS OF VOCATIONAL AND TECHNICAL TRAINING OF THE YOUTH IN TURKEY	139
Levytska Nataliia. NEGATIVE AND POSITIVE ASPECTS OF THE BOLOGNA PROCESS PRINCIPLES REALIZATION IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF TRANSLATORS IN GERMANY.....	143
Leshchuk Halyna. REALIZATION OF SOCIAL INCENTIVES BY IMPLEMENTING INNOVATIVE INSTITUTIONAL TECHNOLOGIES	146
Lohvynenko Tetyana. TRAINING OF SOCIAL SPHERE SPECIALISTS IN THE ACTIVITY OF INTERNATIONAL UNIVERSITY CONSORTIUMS	149
Malyar Lyubov. FORMATION OF NATIONAL CONSCIOUSNESS OF THE GYMNASIUM YOUTH IN TRANS-CARPATHIA IN 20-30 XX BY MEANS OF LITERATURE	153
Meshko Galyna. FORMATION OF HEALTH SAVING LEARNING ENVIRONMENT AS THE ASPECT OF HEAD OF GENERAL EDUCATION INSTITUTION ACTIVITY	157
Molchanova-Dolinko Valeria. THE STRUCTURE OF READINESS OF FUTURE TEACHER ON MUSICAL ART TO POLY-ARTISTIC ACTIVITY	162
Moseychuk Yuriy. SYSTEMIC AND PRAXEOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF HEALTH CULTURE OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION: GENERAL EXPLORATION	164
Mosiyuk Oleksandr, Minhalova Yuliia. LMS MOODLE AS A SOFTWARE COMPONENT OF THE BLENDED LEARNING STUDENTS OF INFORMATION TECHNOLOGY	168
Moskaliuk Oksana. INCLUSIVE EDUCATION IN THE CONTEXT OF PROBLEM, CONTROVERSIES AND PERSPECTIVES	172
Nyshchak Ivan. PEDAGOGICAL CONDITIONS OF IMPLEMENTATION OF THE METHODOLOGICAL SYSTEM OF TRAINING TO ENGINEERING-GRAPHIC DISCIPLINES OF FUTURE TEACHERS OF TECHNOLOGIES	175
Novytska Lyudmila, Levchuk Olena. THE STATE OF MATHEMATICAL TRAINING OF STUDENTS-ECOLOGISTS OF AGRICULTURAL UNIVERSITIES.....	179
Novitska Inesa. STEP-BY-STEP METHODS OF FORMATION OF PROFESSIONAL SKILLS OF FUTURE TEACHERS OF NATURAL AND MATHEMATICAL SCIENCES IN THE PROCESS OF SOLVING OF EDUCATIONAL PROBLEMS.....	183
Novosad Kristina. SOCIAL RISKS OF INTERNATIONAL LABOR MIGRATION	187
Onyshchuk Anzhela. INTERACTIVE EDUCATION AS A KEY ELEMENT OF QUALIFIED AND PROFESSIONAL TRAINING OF INTERPRETERS	193
Opachko Magdalyna. CULTURE BASED APPROACH IN THE FORMATION OF MANAGEMENT COMPETENCE OF TEACHERS	197
Ovod Yuliia. TO THE ISSUE OF CHILD NEGLECT IN UKRAINE	190
Paletska-Iukalo Antonina. EXPERIMENTAL VERIFICATION OF THE METHODOLOGY OF FORMATION OF GERMAN LEXICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS ON THE BASIS OF AUTHENTIC LITERARY WORKS	202
Palinchak Veronika. AMERICAN STYLE OF MANAGEMENT	207
Pylypyshyn Oleh, Bondarenko Serhiy. «EUROPEAN CULTURE»: FEATURES OF TEACHING THE COURSE FOR FOREIGN MEDICAL STUDENTS	210
Pynzenyk Olena. OPTIMIZATION OF THE PROCESS OF FORMATION OF COMPETENCE IN THE FIELD «NATURE» OF FUTURE EDUCATORS OF PRESCHOOL CHILDREN	213
Povidaychuk Oksana, Povidaychuk Mykhailo. MAIN APPROACHES TO STUDENTS' SCIENTIFIC AND RESEARCH WORK.....	216
Polishchuk Vira, Bogutska Anastasiya, Pryshlyak Oksana. OBJECTS AND PRINCIPLES OF THE UNIVERSITY OF THE THIRD AGE IN THE UK.....	219
Popadych Olena. RESEARCH-BASED LEARNING AS A MEANS OF FORMING PRODUCTION FUNCTIONS FOR FUTURE HIGHER EDUCATION TEACHERS	223

Popovych Anna. SOCIAL BARRIERS AND SOCIAL REHABILITATION	227
Pochtovyuk Svitlana. DIDACTIC PEDAGOGICAL APPROACHES TO THE INFORMATION OF PEDAGOGICAL PROJECTING	230
Rabiychuk Serhii. INDICATORS OF VALUES OF HEALTHY LIFESTYLE	233
Raikovska Halyna. ENGINEERING GRAPHICS EDUCATION FOR VIABLE PRODUCTION	235
Rashevskaya Natalya. FORMATION OF RESEARCHING COMPETENCE MODEL OF STUDENTS IN MATHEMATICS	238
Ridkodubskaya Anna. PRACTICAL ORIENTATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SOCIAL WORKERS	242
Rozlutska Galyna. PREPARING THE CLERGY IN CONDITIONS OF MUKACHEVO THEOLOGICAL SCHOOL (1744 – 1776)	245
Savka Iryna. IMPLEMENTATION OF THE INTEGRATIVE OPTIONAL COURSES IN THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS OF HUMANITIES	249
Svarychevska Anzhela. HISTORICAL AND RETROSPECTIVE ANALYSIS OF THE PROBLEM OF APPEARANCE AND DEVELOPMENT OF ECOLOGY AS AN INDEPENDENT BRANCH OF SCHOLARLY AND EDUCATIONAL KNOWLEDGE	252
Sereda Iryna. TEACHING OF «RECREATIONAL AEROBICS» DISCIPLINE FOR STUDENTS OF TERNOPIL NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER V.HNATUK I IN CONDITIONS OF THE CREDIT-TRANSFER SYSTEM OF EDUCATIONAL PROCESS	256
Sidun Mariana. THE SPECIFICITY OF THE PROCESS OF COMMUNICATION OF JUNIOR PUPILS AT SCHOOL ENVIRONMENT	259
Sikaliuk Anzhela. INNOVATIVE EDUCATIONAL METHODS AS A WAY OF FORMATION OF STUDENTS' SOCIO-ETHICAL VALUES AT FOREIGN LANGUAGE LESSONS	262
Slozanska Anna. ROLE OF SOCIAL WORKER IN LOCAL COMMUNITIES	265
Snitsar Inna. TO THE ISSUE OF CHOICE OF FORMS AND METHODS OF WORK ON STUDENTS' COMMUNICATIVE SKILLS DEVELOPMENT AT ENGLISH LESSONS	269
Stepchuk Nadiia. WAYS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF PHYSICAL SELF-IMPROVEMENT OF SCHOOL AND STUDENT YOUNG PEOPLE	272
Stefanyshyn Kateryna. WORK ON THE PREPOSITION IN THE 5TH GRADE AS A PREPARATORY STEP TO THE REALIZATION OF ITS COMMUNICATIVE ROLE IN THE STRUCTURE OF COMMUNICATION	276
Stoyka Olesya. HIGHER EDUCATION OF THE USA AND UKRAINE: DISTINCT AND COMMON FEATURES	280
Tymoshenko Volodymyr. WAYS OF OPTIMIZING THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF TEACHER'S PROFESSIONALISM UNDER CONDITIONS OF PERSONALLY-ORIENTED EDUCATIONAL SYSTEM	284
Tkachov Artem. STRUCTURAL AND FUNCTIONAL MODEL OF CORE COMPETENCE FORMATION OF INTELLECTUALLY GIFTED AND TALENTED SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING	287
Tovkanets Ganna. LAWS AND PRINCIPLES OF THE DEVELOPMENT STRATEGY DURING THE FUTURE TEACHER PEDAGOGICAL CULTURE FORMATION	291
Trubacheva Svitlana, Chornous Oksana. DIDACTIC FEATURES OF META-SUBJECT TECHNOLOGIES IN CONDITIONS OF PROFILE TRAINING	295
Feltsan Inna. HISTORY OF ADULT EDUCATION THEORY FORMATION IN EUROPE	299
Ferenchuk Iryna. EXPERIMENTAL VERIFICATION OF METHODOLOGY OF THE FORMATION OF GERMAN LANGUAGE COMPETENCE IN READING MASS MEDIA TEXTS OF FUTURE PHILOLOGISTS	302
Fizeshi Oktaviia. PRIMARY EDUCATION IN TRANS-CARPATHIA IN THE 50-80-IES OF THE XX CENTURY	306
Sheremeta Liudmyla, Tetiana Melnyk. FORMATION OF FOREIGN MEDICAL STUDENTS' ORTHOEPICAL LITERACY	310
Shostachuk Andrii, Shostachuk Dmytro, Shmeliova Tetiana. THE COMPETENCE OF MECHANICAL ENGINEER: THE SYSTEM APPROACH TO THE ORGANIZATION OF THE PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION	313

Желанова Вікторія В'ячеславівна
доктор педагогічних наук, доцент
професор кафедри теорії та історії педагогіки
Київський університет імені Бориса Грінченка
м.Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ

У статті висвітлено сутність та структурні (комунікативний, перцептивний, інтерактивний) складники комунікативної компетентності фахівців із документознавства та інформаційної діяльності, суголосні специфіці діяльності документообігу та документального забезпечення. Репрезентовано педагогічний інструментарій формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності, що представлені лекціями контекстного типу, діловими іграми, вправами перцептивної спрямованості.

Ключові слова: комунікативна компетентність, ділове спілкування, рефлексивно зорієнтована лекція, ділова гра, перцептивні вправи

Вступ. Стрімкі політичні, соціально-економічні, інноваційно-освітні трансформації в житті України, пов'язані з процесом інтеграції нашої держави до ЄС, також активний розвиток систем зв'язку, телекомунікацій, створення інформаційного системно-мережевого простору посилюють високу конкуренцію на ринку праці серед фахівців із документознавства та інформаційної діяльності. Оскільки в сучасних умовах більшість сфер суспільного життя утворюються і регулюються за допомогою документообігу. При цьому науковці (В.Бездрабко, В.Добровольська, М.Слободяник) підкреслюють вагомість сформованості саме комунікативних якостей фахівців зазначеної галузі й зауважують, що сучасне документознавство поширює свій формат на статусу суто науки про документ до більш "живої" науки, що досліджує різні складники соціально-комунікативної діяльності, а саме її міжособистісні, перцептивні, рефлексивні аспекти. Отже, беручи до уваги окреслені позиції, а також урахування багатоглибини та поліфункційності феномену комунікативної компетентності (В.Добровольська, Г.Шведова-Водка), очевидною актуальність проблеми обґрунтування й розробки педагогічного інструментарію формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ.

Аналіз досліджень. У сучасний період в Україні існують дві провідні наукові документознавчі школи, а саме: школа С.Кулешова й школа М.Слободяника. При цьому представники першої школи (І.Антоненко, Н.Леміш, Ю.Палеа, С.Сельченкова) працюють в архівній системі України. До наукової школи М.Слободяника входять дослідники (М.Вилегжаніна, В.Добровольська, В.Рудюк, Ю.Якимюк), які працюють у вишах України. Ця школа розвиває інформаційну концепцію документознавства. Отже, загалом, на думку М.Слободяника [1] у теорії українського документознавства розвиваються чотири концепції, а саме: 1) архівно-діловодна концепція С.Кулешова; 2) інформаційна – М.Слободяника; 3) неоконікативна – Г.Шведової-Водки; 4) бібліотечно-інформаційна – Н.Кушнарєнко. При цьому відносно новим науковим напрямком є документознавча професіологія (Н.Гайсинюк, О.Матвієнко, С.Мельник), яка спрямована на дослідження структурних ознак професійної соціально-комунікативної діяльності документознавців. Феномен комунікативної компетентності досліджено в роботах Ю.Ємельянова, Ю.Жукова, М.Заброцького, С.Максименка, Л.Петровської. Проте при такій зацікавленості різними аспектами документознавства та комунікативної компетентності проблема інструментального

супроводу процесу формування комунікативної компетентності фахівців з документознавства та інформаційної діяльності залишається дослідженою недостатньо.

Метою статті є аналіз сутності, складників комунікативної компетентності майбутнього фахівця із документознавства та інформаційної діяльності, а також висвітлення педагогічного інструментарію її формування.

Виклад основного матеріалу. Визначимось з ґрунтованими положеннями представленої статті.

Беручи до уваги наукову думку відомих дослідників комунікативної компетентності (Ю.Жуков, Л.Петровська, П.Растяніков) [2], зазначений феномен тлумачимо як здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь й навичок, що забезпечують ефективне спілкування.

У структурі комунікативної компетентності прийнято виокремлювати орієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування; спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших; внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективної комунікативної дії; уміння усвідомлювати і долати комунікативні бар'єри. Тобто, комунікативна компетентність представлена комунікативною (як обмін інформацією між партнерами по спілкуванню); перцептивною (процес взаємного сприйняття й розуміння партнерами по спілкуванню одне одного); інтерактивною (організація взаємодії суб'єктів) сторонами. Саме цієї наукової позиції дотримується Г.Андрєєва [3].

Базуючись на окреслених підходах, а також на позиціях відомих документознавців (М.Слободяник, Г.Шведова-Водка), комунікативну компетентність фахівців з документознавства та інформаційної діяльності тлумачимо як інтегровану характеристику, що синтезує професійно-особистісні якості, які забезпечують готовність і здатність до комунікативної організації діяльності в різних професійних ситуаціях. В структурі комунікативної компетентності фахівців з документознавства та інформаційної діяльності виокремлюємо мовленнєвий (ділове спілкування); перцептивний (розуміння й сприйняття партнерів по спілкуванню, розуміння їх потенціалу у певній ситуації); рефлексивний (розуміння себе при видозміні психічних станів, умов соціального середовища) компоненти.

Таким чином, процес формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців буде відбуватися за такими векторами: 1) ділове спілкування як певний рівень розвитку вміння особистості спілкуватися в діловому світі (вміння говорити публічно; розуміння та сприйняття етичних норм ділового спілкування; вміння

будувати відносини з будь-яким партнером; 2) перцепція як розуміння й сприйняття партнерів по спілкуванню; уміння долати комунікативні бар'єри, обґрунтовувати ставлення до позиції співрозмовника у контексті професійних проблем; 3) професійна рефлексія як уміння майбутнього фахівця об'єктивно оцінити власний рівень комунікативної компетентності, співвідносити себе і свої можливості з вимогами професії.

Далі зупинимося на розгляді педагогічного інструментарію формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ, що є сукупністю певних форм й методів, алгоритмів педагогічної взаємодії викладача та студентів, а також студентів між собою у освітньому процесі ВНЗ.

Зауважимо, що зазначений педагогічний інструментарій містить імітаційні та неімітаційні форми організації навчання майбутніх документознавців, тобто відповідно ті, що базуються на імітаційних (узаasadнюються на моделюванні середовища, певної ситуації професійної діяльності) або неімітаційних (відсутнє моделювання предмета навчання) методах навчання.

До неімітаційних форм організації навчання відносяться лекційні заняття контекстного типу. Зауважимо, що провідна їх перевага полягає в професійній орієнтації, в активній участі студентів у процесі навчання, а також у пріоритеті колективних форм роботи. Прикладом такої лекції може бути рефлексивно зорієнтована лекція, у якій інформація, надана викладачем, співвідноситься зі зверненням студента на себе, а саме із самоаналізом та самодослідженням, в основі яких лежать рефлексивні механізми особистості й формуються сукупність самостійних і рефлексивно детермінованих конструктивних майбутніх документознавців. Отже надамо алгоритм зазначеної лекції: 1) поглинання студентів у проблему лекції через поглинання „у себе”; 2) з'ясування причин певних протиріч, ускладнень; 3) „встановлення меж” знання й незнання; 4) сумісна критика певних позицій, їх корекція; 5) визначення певних шляхів розв'язання проблеми (пошук „нової норми”); 6) перепроєктування дії; 7) вихід з рефлексії в діяльність; 8) ускладнення діяльності (актуальне й можливе); 9) аналіз ступеню розв'язання проблеми через Я-висказування; 10) визначення подальших перспектив засобами рефлексивно-антиципаційного механізму.

Таким чином, рефлексивно зорієнтована лекція сприяє формуванню особистісної та інтелектуальної рефлексії майбутнього фахівця-документознавця, спрямованих „на себе”, а також комунікативної та кооперативної рефлексії, спрямованих „на інших”, що дозволяє зрозуміти, як його сприймають інші; вміння співвідносити себе і свої можливості з вимогами обраної професії.

У педагогічному інструментарії формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ особливе місце посідають імітаційні форми організації навчання, що ґрунтуються на активній навчально-пізнавальній діяльності, у якій студент отримує можливість засвоєння цілісної професійної діяльності або великих фрагментів у процесі її імітації. Саме такою є ділова гра.

Відмітимо, що ділова гра є однією з базових складників у педагогічному інструментарії формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності й має очевидні переваги, а саме: застосування ділових ігор у системі професійної підготовки дає змогу максимально наблизити освітній процес до майбутньої професійної діяльності, урахувати реалії діяльності з документування та організації роботи з документами; студент у спеціально створених умовах „проживає” різноманітні ситу-

ації, які дають йому змогу формувати світогляд, уміння приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої пропозиції, розвивати навички спільної колективної роботи.

Структурно вона уявляє собою дві «накладені» одна на одну моделі: імітаційну та ігрову, що відбиває принцип двоплановості ігрової навчальної діяльності, який полягає у досягненні «умовних» ігрових цілей як засобу досягнення цілей навчання та виховання, а також розвитку особистості майбутнього документознавця. При цьому ігрова модель містить ігрові цілі, комплект ролей й функцій учасників, сценарій, правила гри. Структуру імітаційної моделі складають педагогічні цілі, предмет гри, рольова взаємодія учасників, система оцінювання та рефлексія результатів.

Таким чином, мета ділової гри містить ігрові цілі, тобто такі, що роблять освітній процес ігровим, а також педагогічні цілі, що пов'язані з формуванням комунікативної компетентності майбутнього документознавця.

Комплект ролей й функцій учасників ділової гри адекватно відбиває певний фрагмент професійної діяльності, що моделюється у грі. При цьому рольова структура обумовлена об'єктом імітації й цілями навчання. Предметом гри є процеси, вимоги й умови професійної діяльності, тобто предмет діяльності учасників гри заміщає у модельній формі предмет реальної професійної діяльності документознавця. Модель рольової взаємодії учасників відбиває кількісний склад учасників, посадові функції, міжособистісні зв'язки, що віддзеркалюють структуру їх реальної взаємодії.

Базовим елементом ділової гри є сценарій, що містить словесний або наочний опис предметного змісту, що відбиває характер й час дій гравців. Сценарій розкриває загальну послідовність ігри, її певні етапи. Правила гри реалізують принципи ділової гри, задають предметний й соціальний контексти професійної діяльності, що моделюється, а також норми поведінки студентів у грі. Система оцінювання процесу й результату ділової гри спрямована, з одного боку, на забезпечення контролю й самоконтролю якості професійних рішень й дій, а з іншого боку – сприяти розгортанню ігрового плану навчальної діяльності.

Підсумкова рефлексія гри проводиться під керівництвом викладача й уявляє змістовний аналіз діяльності груп та гравців відповідно до формалізованих критеріїв, а також у вільній формі.

Відтак, у діловій грі формується вміння ділового спілкування, розуміння та свідоме сприйняття етичних норм ділового спілкування; вміння будувати відносини з будь-яким партнером відповідно до вимог майбутньої професії на основі розуміння його особистісних ресурсів; уміння долати комунікативні бар'єри, домагатися ефективної взаємодії; розвиваються індивідуальні та колективні типи рефлексії.

Предметом ділових ігор студентів зазначеного фаху можуть бути традиційні форми ділової комунікації у галузі документального забезпечення управління, а саме: ділові бесіди, збори, наради, конференції, переговори, телефонні розмови, презентації, брифінги, прес-конференції, ділові наради, „круглі столи”, дискусія, полеміка, дебати, що останнім часом набувають неабиякого значення.

У процесі формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності ми пропонуємо виконання певних вправ, метою яких є формування їх соціальної перцепції та рефлексії, формування вміння розуміти „іншого”, розвиток навичок спостережливості, зосередження уваги. Наведемо приклади таких вправ.

Вправа 1. Студентам пропонується визначити емоційний стан за фотографіями, на яких зображено різні

емційні стани людей, а саме: задоволення, збентеження при складнощах, стан емоційного конфлікту, збудження, невдачі, хитрощі тощо.

Вправа 2. Студентам пропонується схарактеризувати потенційних партнерів по діловому спілкуванню за допомогою фотографій та спеціального тексту, що можливо змінювати й додавати до знімків.

Вправа 3. Студентам пропонується на основі розгляду фотокарток різних людей вивчити їх емоційні реакції емоційно ідентифікувати себе з ними для з'ясування переживань.

Вправа 4. Подолання навіюваних характеристик за допомогою фотографіями. Студентам повідомляється, що запропонованих фотографіях є зображення декількох людей, серед яких є лише одна позитивна людина. Необхідно визначити її. У ході виконання цієї вправи студенти вчаться долати навіюваність й об'єктивно інтерпретувати зовнішність інших людей, що є необхідною умовою ефективного ділового спілкування.

Варто відзначити, що представлені форми організа-

ції навчання, а також вправи можуть бути доцільними у форматі навчальної дисципліни „Організація сучасної ділової комунікації”.

Висновок. Комунікативна компетентність фахівців із документознавства та інформаційної діяльності є складним, багатоаспектним професійним утворенням, що містить комунікативні, перцептивні, інтерактивні аспекти особистості, суголосні вимогам майбутньої професії, яка пов'язана з певною системою ділового спілкування, взаємодією партнерів, умінням долати комунікативні бар'єри, розвинутою професійною рефлексією, що реалізуються у процесі діяльності з документообігу та документаційного забезпечення. Найбільш ефективними у контексті формування зазначених складників комунікативної компетентності є лекції контекстного типу, ділові ігри, вправи перцептивної спрямованості, на яких базується педагогічний інструментарій формування комунікативної компетентності фахівців із документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Жуков Ю.П. Диагностика и развитие компетентности в общении / Ю.П.Жуков, Л.А.Петровская, П.В.Растянников. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 96 с.
2. Андреева Г.М. Социальная психология: учеб. для студентов высш. учеб. заведений / Г.М.Андреева. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 376 с.
3. Слободяник М.С. Основні напрямки розвитку документознавства в сучасній Україні / М.С.Слободяник. // Лібералізм. Документознавство. Інформологія. – К., 2012. №2. – С.4-15.

Стаття надійшла до редакції 24.04.2017 р.

Желанова Виктория

доктор педагогических наук, доцент
профессор кафедры теории и истории педагогики
Киевский университет имени Бориса Гринченко
г.Киев, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ КОМУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОКУМЕНТОВЕДЕНИЯ И ИНФОРМАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ИНСТРУМЕНТАРИЙ

В статье освещены сущность и структурные (коммуникативный, перцептивный, интерактивный) компоненты коммуникативной компетентности специалистов документооборота и документационного обеспечения. Представлены педагогический инструментарий формирования коммуникативной компетентности будущих специалистов документооборота и информационной деятельности, представленный лекциями контекстного типа, деловыми играми, упражнениями перцептивной направленности.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, деловое общение, рефлексивно ориентированная лекция, деловая игра, перцептивные упражнения.

Zhelanova Victoria

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Department of Theory and History of Education
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTER SPECIALISTS IN DOCUMENTATION AND INFORMATION ACTIVITY: PEDAGOGICAL TOOL

The article highlights the nature and structural components of communicative competence of specialists in documentation and information activities in unison with the specifics of activity and documentation workflow support. The components of communication have been defined: business communication – a certain level of development of an individual to communicate in the business world; perception – is about the importance of both understanding and perception between the partners on communication; the ability to overcome communication barriers, attitudes – they justify the position of the interlocutor in the context of professional issues; professional reflection – ability to objectively assess own level of communicative competence, to relate oneself to the requirements of profession. In the process of formation of communicative competence of specialists in documentation and information activity we offer to perform certain exercises aimed at forming their social perception and reflection, forming the ability to understand the "other" developing skills of observation, focus.

Key words: communicative component, business communication, reflexive oriented lecture, role play, perceptual exercises.

НАУКОВИЙ ВІСНИК УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія

ПЕДАГОГІКА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 1 (40)

Комп'ютерна верстка

Тополянський С.І.

Статті подані в авторській редакції

Здано до набору 03.05.2017. Підписано до друку 23.05.2017.

Формат 60x84. Папір офс. Гарнітура Times New Roman.

Друк різогр. Ум. друк. арк. 37

Наклад 300 прим. Замовлення №33

Віддруковано з готового оригінал-макета

Видавництво УжНУ «Говерла»

88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.

*Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників,
і розповсюджувачів видавничої продукції*

Серія 3т №32 від 31 травня 2006 року

